

Zaak T-198/01 R

Technische Glaswerke Ilmenau GmbH tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Procedure in kort geding — Ontvankelijkheid — Staatssteun —
Verplichting tot terugvordering — Fumus boni juris —
Spoedeisendheid — Belangenafweging”

Beschikking van de president van het Gerecht van 4 april 2002 II-2158

Samenvatting van de beschikking

1. *Kort geding — Voorwaarden voor ontvankelijkheid — Ontvankelijkheid van beroep in hoofdzaak — Beroep tot nietigverklaring van beschikking waarbij onverenigbaarheid van staatssteun met gemeenschappelijke markt wordt vastgesteld en terugvordering ervan wordt gelast — Procedure tot terugvordering van steun voor nationale rechter — Geen — Beroep in hoofdzaak dat niet prima facie niet-ontvankelijk lijkt — Verzoek om voorlopige maatregelen — Toelaatbaarheid*
(Art. 230 EG, 242 EG en 243 EG; verordening nr. 659/1999 van de Raad, art. 14, lid 3)

2. *Steunmaatregelen van de staten — Voorgenomen steunmaatregelen — Onderzoek door Commissie — Procedure op tegenspraak — Recht van belanghebbenden op informatie — Beperkt karakter — Recht van ontvanger van steun zich uit te spreken over alle opgeworpen punten — Daarvan uitgesloten*
(Art. 88, lid 2, EG; verordening nr. 659/1999 van de Raad, art. 20)
 3. *Gemeenschapsrecht — Algemene rechtsbeginselen — Recht op behoorlijk bestuur — Verwijzing naar Handvest van grondrechten van Europese Unie — Verplichting belanghebbenden in procedure van onderzoek van staatssteun gelijk te behandelen — Verplichting van Commissie, ontvanger van steun opmerkingen van concurrent te doen toekomen*
(Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 41, lid 1)
 4. *Kort geding — Opschorting van tenuitvoerlegging — Voorwaarden — Ernstige en onherstelbare schade — Financiële schade — Situatie waarin voortbestaan van verzoekende vennootschap in gevaar komt*
(Art. 242 EG en 243 EG; Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, art. 104, lid 2)
 5. *Kort geding — Opschorting van tenuitvoerlegging — Voorwaarden — Afweging van alle betrokken belangen — Beschikking inzake steunmaatregelen — Algemeen belang waarin Commissie haar taken uitoefent, en belang van ontvanger van steun*
(Art. 88, lid 2, EG, 242 EG en 243 EG; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 47; Europees Verdrag van de rechten van de mens, art. 6 en 13; Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, art. 104, lid 2; verordening nr. 659/1999 van de Raad, art. 7 en 14, lid 3)
 6. *Kort geding — Opschorting van tenuitvoerlegging — Voorlopige maatregelen — Wijziging of intrekking — Voorwaarde — Wijziging van omstandigheden*
(Art. 242 EG en 243 EG; Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, art. 108)
-
1. De ontvankelijkheid van een beroep tot nietigverklaring van een beschikking waarbij de onverenigbaarheid van een staatssteun met de gemeenschappelijke markt wordt vastgesteld en de terugvordering ervan wordt gelast, is niet uitgesloten wanneer geen procedure tot terugvordering van de litigieuze steun is ingesteld en verzoeker niet alle interne rechtsmiddelen heeft aangewend die hem ten dienste staan. De begunstigde van een steunmaatregel kan niet in een nationale procedure de onwettigheid inroepen van een beschikking van de Commissie waarbij de betrokken lidstaat wordt gelast, de verleende steun terug te vorderen, omdat hij anders het onherroepelijke karakter dat een dergelijke beschikking in het belang van de rechtszekerheid na het verstrijken van de beroepstermijn van artikel 230 EG dient te hebben, zou kunnen omzeilen.
- Bijgevolg kan de ontvanger van staatssteun, die, na kennis te hebben genomen van de vaststelling van een dergelijke

lijke beschikking, bij het Gerecht beroep tot nietigverklaring instelt, in beginsel overeenkomstig de artikelen 242 EG en 243 EG de kortgedingrechter om voorlopige maatregelen verzoeken. Deze uitlegging wordt bevestigd door artikel 14, lid 3, van verordening nr. 659/1999, volgens hetwelk onwettige of met de gemeenschappelijke markt onverenigbare steun onverwijld en volgens de procedures van de betrokken lidstaat moet worden teruggevorderd, onverminderd — uitsluitend — een kortgedingbeschikking van de gemeenschapsrechter.

(cf. punten 54-55, 58)

2. In het kader van een formele procedure van onderzoek van voorgenomen staatssteun fungeren de belanghebbenden als informatiebron van de Commissie. Bijgevolg kunnen de belanghebbenden zich niet beroepen op de rechten van de verdediging zoals die zijn toegekend aan de personen tegen wie een procedure is ingeleid, maar hebben zij enkel het recht om, gelet op de omstandigheden van het concrete geval, op passende wijze bij de procedure te worden betrokken. In het bijzonder kan aan de ontvanger van staatssteun niet het algemene recht worden toegekend, zich uit te laten over alle potentieel belangrijke punten die tijdens de formele onderzoeksprocedure aan de orde komen. Een dergelijk recht zou namelijk verder gaan dan het recht om te worden gehoord en erop neer kunnen komen dat aan de ontvangers van steun een recht op een

debat op tegenspraak met de Commissie wordt toegekend. Dit recht is tot nu toe altijd geweigerd aan alle belanghebbenden in de zin van artikel 88, lid 2, EG en artikel 20 van verordening nr. 659/1999.

(cf. punten 81, 84)

3. De Commissie dient zich in een formele procedure inzake onderzoek van staatssteun jegens alle belanghebbenden onpartijdig te gedragen. De op de Commissie rustende verplichting om alle belanghebbenden gelijk te behandelen, vormt de weerspiegeling van het recht op behoorlijk bestuur, dat deel uitmaakt van de algemene beginselen van de rechtsstaat die gemeen zijn aan de constitutionele tradities van de lidstaten. Dit wordt bevestigd door artikel 41, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, afgekondigd op 7 december 2000 te Nice, dat bepaalt: „Een ieder heeft er recht op dat zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen en organen van de Unie worden behandeld.” Ofschoon de begunstigde van een steunmaatregel slechts in beperkte mate recht op deelneming en op informatie heeft, valt dus op het eerste gezicht niet uit te sluiten dat de Commissie, als verantwoordelijke voor de procedure, verplicht is hem de opmerkingen te doen toekomen waarom zij een concurrent uitdrukkelijk heeft verzocht naar aanleiding van de oorspronkelijk door die begunstigde ingediende opmerkingen. Zo de Com-

missie tijdens de procedure specifieke aanvullende informatie mocht inwinnen bij een concurrent van de begunstigde zonder deze laatste in de gelegenheid te stellen, van de opmerkingen van die concurrent kennis te nemen en eventueel daarop te reageren, zou dat het nuttig effect van het aan de begunstigde toekomende recht om te worden gehoord, in ernstige mate kunnen aantasten.

Een dergelijke onregelmatigheid kan slechts tot nietigverklaring van de bestreden beschikking leiden, indien de formele onderzoeksprocedure zonder die onregelmatigheid tot een ander resultaat had kunnen leiden.

(cf. punten 85-86)

4. De spoedeisendheid van een verzoek in kort geding wordt getoetst naar de maatstaf, of een voorlopige beslissing noodzakelijk is ter voorkoming van ernstige en onherstelbare schade voor de partij die om de voorlopige maatregel verzoekt. Financiële schade kan, uitzonderingen daargelaten, niet als onherstelbaar of zelfs maar moeilijk herstelbaar worden beschouwd, aangezien er later een geldelijke vergoeding kan worden geboden. Een voorlopige maatregel zou evenwel gerechtvaardigd zijn, wanneer zou blijken dat de verzoekende partij zonder die maatregel in een situatie zou raken die haar in haar voortbestaan zou kunnen bedreigen

voordat het eindarrest in de hoofdzaak wordt gewezen.

(cf. punten 96, 99)

5. Volgens artikel 104, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht moeten verzoeken in kort geding een duidelijke omschrijving bevatten van de omstandigheden waaruit het spoedeisend karakter van het verzoek blijkt, alsmede de middelen, zowel feitelijk als rechtens, op grond waarvan de voorlopige maatregel waartoe wordt geconcludeerd, aanvankelijk gerechtvaardigd voorkomt. In voorkomend geval gaat de kortgeding-rechter over tot afweging van de betrokken belangen.

In het kader van een verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van een beschikking inzake staatssteun is het algemeen belang uit hoofde waarvan de Commissie de haar bij artikel 88, lid 2, EG en artikel 7 van verordening nr. 659/1999 opgedragen taken uitoefent teneinde met name te verzekeren dat de werking van de gemeenschappelijke markt niet wordt verstoord door staatssteun waardoor de concurrentie wordt geschaad, van bijzondere betekenis. Dit belang moet normaliter, zo niet bijna altijd, voorrang hebben boven het belang dat de ontvanger van de steun erbij heeft, te vermijden dat de verplichting tot terugbetaling van de steun ten uitvoer wordt gelegd voordat het arrest in de hoofdzaak is gewezen. Wanneer aan de voorwaarden betreffende de fumus

boni juris en de spoedeisendheid is voldaan, kan evenwel niet worden uitgesloten dat voorlopige maatregelen worden getroffen ten gunste van de ontvanger van de steun. Anders zou namelijk de door de artikelen 242 EG en 243 EG geboden mogelijkheid, zoals voorzien in artikel 14, lid 3, van verordening nr. 659/1999, om ook in zaken die betrekking hebben op staatssteun, een doeltreffende voorlopige rechtsbescherming te verkrijgen, nagenoeg illusoir kunnen worden gemaakt. Een dergelijke bescherming vormt een algemeen beginsel van gemeenschapsrecht, dat ten grondslag ligt aan het constitutionele erfgoed dat alle lidstaten gemeen hebben. Een dergelijk beginsel is ook geformuleerd in de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

(cf. punten 50, 113-115)

6. Ingevolge artikel 108 van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht kan de kortgedingrechter zijn beschikking te allen tijde op grond van een wijziging in de omstandigheden intrekken of wijzigen. In deze mogelijkheid komt de in het gemeenschapsrecht fundamenteel voorlopige aard van de door de kortgedingrechter getroffen maatregelen duidelijk tot uitdrukking.

(cf. punt 123)